

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В сучасних умовах господарювання енергетична безпека є суттєвою складовою комплексної системи економічної безпеки підприємств. У науковій літературі існує безліч визначень енергетичної безпеки. Поняття «енергетична безпека» може трактуватися відповідно до джерел ризику, сфери впливу, надійності енергозабезпечення під впливом різних факторів. Якщо енергетична безпека визначається з точки зору кінцевих споживачів, тобто підприємств, її визначення зводиться до безперервності енергопостачання або безперервності господарської діяльності незалежно від перебоїв живлення [1, с. 1]. Тобто, енергетична безпека є достатньо широким поняттям, що може застосовуватися по відношенню до різних об'єктів управління – держави, регіонів, суб'єктів господарювання тощо.

Тому доцільно розглядати категорію «енергетична безпека» відповідно на мега- (міжнародна енергетична безпека), макро- (національна), мезо- (регіональна) та мікрорівнях (енергетична безпека суб'єктів господарювання). Саме мікрорівень, тобто рівень підприємств, є базовим рівнем для забезпечення енергетичної безпеки регіону та країни. Сутність енергетичної безпеки підприємства можна охарактеризувати як ступінь захищеності його енергопостачання від зовнішніх і внутрішніх загроз в умовах нормального функціонування з урахуванням перспективи розвитку, а також ступінь енергозабезпечення мінімально необхідних потреб в енергії в надзвичайній ситуації [2, с. 18].

У сучасних умовах господарювання існує цілий ряд факторів, що мають різну природу, які сприяють забезпеченню енергетичної безпеки підприємств. Під факторами забезпечення енергетичної безпеки підприємства слід розуміти умови, обставини, рушійні сили, що дозволяють здійснювати безперебійне енергозабезпечення підприємства, незважаючи на внутрішні та зовнішні загрози, підтримуючи сталість енергетичного господарства підприємства, а також задоволення мінімально необхідних потреб в енергії в надзвичайній ситуації. Фактори забезпечення енергетичної безпеки підприємства умовно можна розділити на зовнішні та внутрішні. При цьому, зовнішні фактори діють у глобальному оточенні підприємства і не підконтрольні підприємству, а внутрішні являють собою контрольовані чинники діяльності підприємства.

До зовнішніх факторів забезпечення енергетичної безпеки підприємства відносяться:

1. Геополітичні та економічні фактори країни та регіону (наявність потенціалу енергетичних ресурсів; виважена політика в енергетичній сфері; зменшення залежності від держав-імпортерів ПЕР; підвищення стійкості до можливих випадків нестабільності імпортних поставок; усунення перебоїв в

енергопостачанні країни або окремих регіонів; встановлення міцних господарських зв'язків між підприємствами різних галузей та регіонів; стабільність цін на ПЕР).

2. Природні фактори (стихійні та природні лиха, сильні прояви природних процесів).

3. Науково-технічні фактори (розширення масштабів геологорозвідувальних робіт з метою виявлення та розвідки нових промислово значущих родовищ викопних ПЕР; підвищення обсягів видобутку на існуючих родовищах; переорієнтація енергетичної галузі на новітні енергоефективні технології, пов'язані з використанням альтернативних відновлювальних джерел енергії).

На відміну від зовнішніх факторів, внутрішні цілком залежать від діяльності підприємств. Серед них:

1. Техніко-технологічні фактори (впровадження у виробничий процес енергоефективних технологій і нової техніки; модернізація існуючого устаткування; підвищення завантаження енергообладнання; використання більш якісних та ефективних видів палива та енергії, в тому числі, з відновлювальних джерел; зниження енергоємності продукції; перехід на автономні системи енергопостачання).

2. Організаційно-економічні фактори (вдосконалення системи управління енергетичним господарством підприємства, зокрема, за рахунок впровадження сучасних інструментів енергоменеджменту та енергетичного контролінгу; впровадження автоматизованих систем управління; вдосконалення організації та обслуговування робочих місць; впровадження прогресивних норм і нормативів енергоспоживання; вдосконалення системи стимулювання процесів енергозбереження; організація можливості диверсифікації джерел постачання ПЕР).

3. Соціальні фактори (попередження порушень правил техніки безпеки при використанні обладнання, в тому числі, й енергетичного; підвищення обізнаності керівництва та персоналу з питань енергозбереження; мотивація персоналу до енергозбереження; залучення усього персоналу до підвищення енергоефективності; використання персоналу підприємства в процесі енергоаудиту).

Наведений перелік факторів не є вичерпним. Кожне підприємство має виділити фактори, що є актуальними саме для нього. Суб'єктам господарювання необхідно, використовуючи відповідні фактори, поліпшувати стан енергетичного господарства, сприяючи цим забезпеченню енергетичної безпеки на мікрорівні.

Література:

1. Winzer C. Conceptualizing Energy security [Електронний ресурс] / Christian Winzer // Cambridge Working Paper in Economics. - 2011. - № 1151. - Режим доступу до ресурсу:
<http://www.econ.cam.ac.uk/dae/repec/cam/pdf/cwpe1151.pdf>
2. Надтока Т.Б. Енергетична безпека підприємства як інструмент забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку / Т.Б. Надтока, О.В. Амеліницька // Економіка та організація управління. – 2010. – Вип. № 2 (8). – С. 15-24.